

Стрельніков О. І.
Петрушевський Ю. Л.

ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Навчальний посібник

Видавництво «Магнолія 2006»

Львів

УДК 657(075.8)

C84

*Відтворення цієї книги або будь-якої її частини
заборонено без письмової згоди видавництва.
Будь-які спроби порушення авторських прав
переслідуватимуться у судовому порядку.*

Рецензенти:

Ляшенко В. І. – доктор економічних наук, завідувач відділу проблем регуляторної політики та розвитку підприємництва Інституту економіки промисловості НАН України;

Петренко С. М. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського;

Бражнікова Л. М. – доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри обліку і аудиту Донецького інституту міського господарства Державної академії житлово-комунального господарства

C84 Стрельников О. І., Петрушевський Ю. Л.

Звітність підприємства: навчальний посібник. – Львів: «Магнолія 2006» – 306 с.

ISBN 978-617-574-092-7

«Магнолія 2006»

Структура навчального посібника «Звітність підприємства» акцентує увагу на ключових елементах складання та подання фінансової і податкової звітності підприємств і організацій. У посібнику висвітлені теоретичні та практичні засади складання звітності, наведена методика відображення в звітних формах інформації про зміни у фінансовому стані, результатах діяльності та руху грошових коштів з урахуванням застосування міжнародних стандартів фінансової звітності. Запропонований посібник розкриває порядок заповнення та подання податкових декларацій з податку на прибуток та податку на додану вартість відповідно до вимог Податкового кодексу України. Враховано останні зміни до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Навчальний посібник підготовлено згідно з навчальною програмою курсу «Звітність підприємства» для магістрів з обліку і аудиту, розрахований на широке коло користувачів: студентів, аспірантів, викладачів, а також практиків – бухгалтерів, аудиторів, фінансових аналітиків та менеджерів.

УДК
657(075.8) C84

ISBN 978-617-574-092-7

© Стрельников О.І., Петрушевський Ю.Л.
© «Магнолія 2006»

ЗМІСТ

ВСТУП	6
Заліковий модуль 1. ЗВІТНІСТЬ ЯК БАЗА ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	8
<i>Змістовий модуль 1. Основи побудови та загальні вимоги до звітності</i>	8
1.1. Місце, роль і класифікації звітності підприємства.....	8
1.2. Мета складання та якісні характеристики фінансової звітності.....	11
1.3. Принципи підготовки фінансової звітності.....	13
1.4. Організація складання й подання фінансової звітності.....	14
<i>Питання для самоконтролю</i>	18
<i>Тестові завдання</i>	19
Змістовий модуль 2. Баланс (форма № 1)	21
2.1. Зміст і форма балансу та загальні вимоги до розкриття його статей.....	21
2.2. Визначення показників активу балансу.....	23
2.3. Визначення показників пасиву балансу.....	40
<i>Питання для самоконтролю</i>	64
<i>Тестові завдання</i>	64
Змістовий модуль 3. Звіт про фінансові результати (форма № 2)	67
3.1. Зміст, форма і загальні вимоги до «Звіту про фінансові результати».....	67
3.2. Порядок заповнення розділу I «Фінансові результати».....	70
3.3. Порядок визначення елементів операційних витрат.....	75
3.4. Методика розрахунку прибутковості акцій.....	78
<i>Питання для самоконтролю</i>	80
<i>Тестові завдання</i>	80
Заліковий модуль 2. ЗВІТНІСТЬ ПРО ЗМІНИ У ФІНАНСОВОМУ СТАНІ ПІДПРИЄМСТВА	83
Змістовий модуль 4. Звіт про рух грошових коштів (форма № 3)	83
4.1. Загальні вимоги до розкриття статей «Звіту про рух грошових коштів».....	83
4.2. Визначення статей розділу I «Рух коштів у результаті операційної діяльності».....	86
4.3. Визначення статей розділу II «Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності» та розділу III «Рух коштів у результаті фінансової діяльності».....	88
4.4. Рекомендації щодо заповнення «Звіту про рух грошових коштів».....	91
<i>Питання для самоконтролю</i>	95
<i>Тестові завдання</i>	96
Змістовий модуль 5. Звіт про власний капітал (форма № 4)	99
5.1. Загальні вимоги до розкриття статей «Звіту про власний капітал».....	99
5.2. Характеристика складових власного капіталу.....	102

5.3. Порядок заповнення статей «Звіту про власний капітал»	112
<i>Питання для самоконтролю</i>	117
<i>Тестові завдання</i>	118
<i>Змістовий модуль 6. Примітки до річної фінансової звітності (форма №5)</i>	121
6.1. Призначення та зміст «Приміток до річної фінансової звітності»	121
6.2. Порядок виправлення помилок і розкриття інших змін у фінансовій звітності.	124
6.3. Порядок заповнення розділів «Приміток до річної фінансової звітності»	126
<i>Питання для самоконтролю</i>	128
<i>Тестові завдання</i>	129
Заліковий модуль 3. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЗА СЕГМЕНТАМИ ТА ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	132
<i>Змістовий модуль 7. Фінансова звітність за сегментами</i>	132
7.1. Методологічні підстави формування інформації за сегментами та її розкриття у фінансових звітах	132
7.2. Визначення доходів, витрат, активів та зобов'язань звітних сегментів....	137
7.3. Порядок заповнення форми № 6 «Інформація за сегментами».....	141
<i>Питання для самоконтролю</i>	144
<i>Тестові завдання</i>	145
<i>Змістовий модуль 8. Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва</i>	147
8.1. Законодавче регулювання діяльності суб'єктів малого підприємництва	147
8.2. Порядок заповнення Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва	157
8.3. Порядок заповнення Спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва	163
<i>Питання для самоконтролю</i>	167
<i>Тестові завдання</i>	168
Заліковий модуль 4. ПОДАТКОВА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА	170
<i>Змістовий модуль 9. Порядок складання та подання Податкової декларації з податку на прибуток</i>	170
9.1. Сутність податків і зборів та їх відображення в податковій звітності.....	170
9.2. Основні вимоги до складання та подання податкової звітності.....	172
9.3. Форми податкової звітності з податку на прибуток та їх структура	177
9.4. Порядок заповнення Податкової декларації з податку на прибуток підприємства	179
<i>Питання для самоконтролю</i>	181
<i>Тестові завдання</i>	182

Змістовий модуль 10. Порядок складання та подання податкової звітності з податку на додану вартість	184
10.1. Сутність податку на додану вартість, об'єкти оподаткування та платники податку	184
10.2. Форми податкової звітності з податку на додану вартість та їх структура	187
10.3. Порядок заповнення та подання Податкової декларації з податку на додану вартість	193
<i>Питання для самоконтролю</i>	<i>198</i>
<i>Тестові завдання</i>	<i>198</i>
Практичний приклад заповнення річної фінансової звітності	201
Термінологічний словник	229
Предметний покажчик	240
Список рекомендованої літератури	242
Додатки	249

ВСТУП

*Революція відбувається не в сфері інформаційних технологій і не в адміністративній системі і очолюють її не менеджери з інформації. Очолюють її ті, на кого інформаційна індустрія має звичку дивитись зверху до низу – бухгалтери.
Пітер Ф. Друкер.*

В умовах ринкових відносин, коли на економічному просторі одночасно працюють різні господарські суб'єкти – юридичні та фізичні особи, звітність стає основним джерелом інформації. Кожний суб'єкт господарювання намагається знати все про своїх замовників та постачальників. Склад і структура звітності можуть бути розроблені відповідно до потреб підприємства. Така звітність буде індивідуальною, її використовуватимуть лише працівники конкретного підприємства. Якщо документи звітності розробляються і затверджуються на рівні держави, то така звітність буде загальною і універсальною, всі підприємства й організації мають організувати її складання та подання до відповідних органів.

Обліковий процес на кожному підприємстві закінчується складанням звітності на підставі об'єднання поточних даних для розрахунку необхідних економічних показників. Крім того, звітність – це джерело інформації для аналізу результатів діяльності підприємства, оцінки використання ресурсів, фінансового стану, виявлення резервів зниження витрат виробництва та підвищення рентабельності.

Звітність як елемент бухгалтерського обліку – завершальний етап фінансового, податкового, виробничого та статистичного обліку. Вона призначена як для зовнішніх (держава, власники, бізнес-партнери, інвестори), так і для внутрішніх користувачів і є джерелом різноманітної інформації для ухвалення рішень на внутрішньому і зовнішньому рівнях.

Сьогодні традиційні погляди на бухгалтерський облік і фінансову звітність потребують перегляду з урахуванням ускладнення управління, зростання ролі інтелектуального капіталу як ключового чинника успіху в сучасних умовах господарювання. Відмінності в змісті та структурі інформації, яку використовують інвестори, податкові й статистичні органи, управлінський персонал підприємства потребують розробки і вдосконалення специфічних методів формування та перетворення інформації, яка подається в звітності. За такої ситуації головною практичною проблемою є забезпечення в межах однієї системи потреб користувачів, інтереси яких істотно різняться.

Фінансова звітність підприємств різних країн має певні відмінності, зумовлені соціальними, економічними та політичними чинниками. Відмінності в підходах до змісту фінансових звітів значно ускладнюють аналіз інформації та ухвалення рішень в умовах розвитку міжнародної торгівлі, транснаціональних корпорацій, глобалізації

фінансових ринків. Це породжує необхідність пошуку та реалізації підходів, спрямованих на забезпечення зіставності та зрозумілості фінансової звітності, яка є важливим засобом міжнародної комунікації.

Верховна Рада України прийняла Закон від 12.05.2011 року № 3332-VI «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», основна мета якого – забезпечити перехід учасників фінансового ринку на міжнародні стандарти звітності, що повинно підвищити довіру зарубіжних інвесторів до якості інформації про результати господарської діяльності вітчизняних підприємств. Згідно з його положеннями Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» доповнено статтею 12-1 «Застосування міжнародних стандартів», відповідно до якої публічні акціонерні товариства, банки, страховики складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами. Таким чином, в нашій державі створені законодавчі умови для складання та подання фінансової звітності за міжнародними стандартами.

У навчальному посібнику розкриваються основні вимоги до складання та подання фінансової та податкової звітності підприємств,

розглядаються особливості відображення в формах звітності інформації про фінансовий стан, результати діяльності підприємства, зміни в процесі руху грошових коштів, зміни власного капіталу за звітний період. Докладно висвітлені питання складання та подання до органів державної податкової служби податкових декларацій з податку на прибуток та податку на додану вартість відповідно до вимог Податкового кодексу України.

Вивчення теоретичного матеріалу зазначеної дисципліни спрямоване на забезпечення високого рівня фахової підготовки студентів з питань раціональної організації складання та подання звітності з метою отримання інформації, необхідної для забезпечення управління господарською діяльністю підприємства.

Крім теоретичного матеріалу у посібнику наведено питання для самоконтролю, тестові завдання, в окремому розділі розглянуто практичний приклад заповнення окремих форм фінансової звітності, які допоможуть закріпити теоретичні знання і пов'язати їх з практичною діяльністю.

При підготовці посібника автори спиралися на чинні законодавчі та нормативно-правові акти, що регламентують порядок складання та подання звітності, а також базувались на джерелах, поданих у списку рекомендованої літератури.

Посібник призначений для викладання дисципліни «Звітність підприємства» студентам вищих навчальних закладів, що навчаються за спеціальністю «Облік і аудит». Структура посібника дає можливість студентам опанувати сукупність знань та умінь щодо складання та подання звітності підприємства.

Навчальний посібник також рекомендується для керівників, головних бухгалтерів підприємств різних форм власності та видів діяльності, оскільки питання організації якісного складання та своєчасного подання звітності користувачам відносяться до їх компетенції.

Авторами навчального посібника є: к. держ. упр., доцент Стрельников О.І. – змістові модулі 2,3,4,5,6,7,8; к.е.н., доцент Петрушевський Ю.Л. – вступ, змістові модулі 1,9,10.

**Стрельников О.І.
Петрушевський Ю.Л.**

ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Керівник видавничого проекту В. М. Піча

Формат 70x100/16. Папір друк. цифровий. Гарнітура Times New Roman Умовн. друк. арк. 19,5.

ПП «Магнолія 2006»

м. Львів-53, 79053, Україна, тел.+380503701957

e-mail: magnol06@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції: серія ДК № 2534 від 21.06.2006 року, видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України

Надруковано у друкарні видавництва «Магнолія 2006»